

Van goed naar beter: een nieuwe rol

Onderzoek naar het vestigingsklimaat voor startende ondernemers

Aanleiding onderzoek

Gemeente Overbetuwe heeft aanleiding gegeven om te onderzoeken hoe de dienstverlening voor startende bedrijven beter kan. De aanleiding komt overeen met de intentie in het coalitieprogramma 2018-2022 en de Kadernota 2019.

In het onderzoek is gestart met het vormen van een theoretisch kader. Het empirische gedeelte is gericht op de ontwikkeling van het startend ondernemerschap, de behoeften van startende ondernemers, de huidige faciliteiten van gemeente Overbetuwe en mogelijkheden op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Gaandeweg het onderzoek vorderde, bleek de veranderende rol van de overheid een belangrijk onderdeel.

In het onderzoek is de centrale vraag:

Op welke wijze kan de gemeente Overbetuwe het vestigingsklimaat in de gemeente Overbetuwe voor startende ondernemers aantrekkelijker maken?

Het onderzoek is uitgevoerd door afstudeerstudent Tim Vergeer, 4e-jaars Bedrijfskunde-student aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Tijdens het onderzoek viel de afstudeerstudent onder team Economische Zaken. Begeleiders én opdrachtgevers tijdens het onderzoek waren Jan Dinnissen (beleidsadviseur economie) en Fabian Miceli (accountmanager bedrijven).

De onderzoeksresultaten van het theoretische gedeelte zijn tot stand gekomen door literatuuronderzoek. Het empirische gedeelte is opgehaald aan de hand van interviews, bezoek aan gemeenten, gemeentelijke initiatieven en onlineonderzoek. In totaal zijn 21 expertinterviews afgenomen tijdens dit onderzoek. Hierbij gaat het om 3 interne en 18 externe interviews. Voorbeelden van externe geïnterviewden zijn OostNL en omliggende gemeenten als Nijmegen, Wageningen en Wijchen/Druten. Daarnaast zijn gemeenten met opvallende ontwikkelingen als Raalte en Almere geïnterviewd en/of bezocht.

Leeswijzer

Het onderzoek gaat in op de drie onderdelen van de centrale vraag. Eerst wordt de startende ondernemer gespecificeerd. Gekeken wordt naar de kenmerken en ontwikkeling kenmerkend voor startende ondernemers.

Hierna wordt de rol van de overheid/gemeente binnen het vestigingsklimaat besproken. Kort zijn de factoren binnen een gemeentelijk vestigingsklimaat benoemd. De rol van de overheid geeft inzicht in de wijze waarop de gemeente passend kan participeren. Vervolgens zijn de huidige faciliteiten van gemeente Overbetuwe toegelicht.

Aansluitend worden landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen en mogelijkheden toegelicht. Hier wordt kennisgemaakt met interessante mogelijkheden voor gemeente Overbetuwe.

Bovenstaande onderdelen resulteren in een conclusie. Daaropvolgend zijn de adviezen voor gemeente Overbetuwe gegeven.

Dit document is een samenvatting van de scriptie. De volledige versie van de scriptie is op te vragen bij Jan Dinnissen of Fabian Miceli.

Startend ondernemerschap

'Startende ondernemer' is een begrip bestaande uit twee aspecten. Het begrip ondernemer wordt door de Belastingdienst als volgt gedefinieerd:

"U bent ondernemer als u zelfstandig werkzaamheden uitvoert en daar inkomsten uit hebt."

Voor typering van de starter zijn verschillende onderdelen onderzocht.

Wie is de starter?

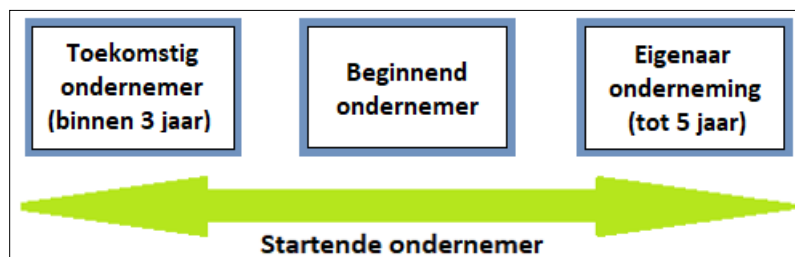
Een individu is een startende ondernemer wanneer hij de intentie heeft om binnen 3 jaar een onderneming te starten. De periode als startende ondernemer eindigt wanneer 5 jaar een onderneming is voortgezet (figuur 1).

Naast de tijdspanne zijn ook verschillende kenmerken onderscheiden. Een franchisenemer valt onder startend ondernemerschap. Ondernemers die een nieuwe vestiging openen in gemeente Overbetuwe zijn nieuw in de gemeente en vallen ook onder startend ondernemerschap. In dit geval ook als hij al langer dan 5 jaar ondernemer is.

Wanneer een ondernemer meer dan 5 jaar geleden voor het laatst een onderneming voortzette, is hij startende ondernemer. Starters in alle mogelijke rechtsvormen vallen onder startend ondernemerschap. Qua personeelsomvang passen Micro (-10 werkzame personen) en Klein (-50 werkzame personen) in het profiel van startende ondernemers.

Een veelgebruikte benaming voor startende ondernemers is Startup. De termen zijn echter geen synoniemen. De Startup is een startende ondernemer met een innovatief idee. Alle Startups vallen onder startend ondernemerschap, maar niet alle startende ondernemers zijn Startups.

Figuur 1: De fasen van startend ondernemerschap

Starter in gemeente Overbetuwe

In gemeente Overbetuwe zijn de meeste starters zelfstandige zonder personeel (ZZP'er). Het startend ondernemerschap in 2019 (tot oktober) bestaat zelfs voor 96% uit ZZP'ers. Het huidige ondernemerschap in gemeente Overbetuwe bestaat voor 62% uit ZZP'ers. Het aandeel ZZP'ers in gemeente Overbetuwe neemt dus toe. Starters kiezen dan ook vaak voor de rechtsvorm Eenmanszaak. Andere gebruikte rechtsvormen zijn V.O.F. (4%) en commanditair vennootschap (0,3%). De meeste ondernemingen in gemeente Overbetuwe starten in de branche zakelijke diensten. Gevolgd door gezondheid, detailhandel en bouw.

Ontwikkeling startend ondernemerschap

Mede door de goede fase in de economie maakt het startend ondernemerschap een positieve ontwikkeling door. Gezien voorspellingen van het Centraal Plan Bureau lijkt de groei de komende jaren nog niet gestuit. De ratio bedrijfsoprichtingen/opheffingen is landelijk al jaren positief. Qua groei blijft gemeente Overbetuwe relatief gezien nipt achter bij Nederland. Voornaamste reden hiervoor lijkt het ontbreken van een stad in de gemeente en de afstand tot de Randstad. Landelijk is +/- 80% van startende ondernemers ZZP'er.

Behoeften van startende ondernemers

De behoeften zijn te onderscheiden in 2 soorten: sociale en praktische (tabel 1). De praktische behoeften gaan over onderdelen van ondernemen. De sociale behoeften gaan over de wijze van interactie met andere organisaties. Deze zijn niet specifiek gericht op de gemeente, maar op de sociale behoeften in het algemeen. Vanuit kennisneming van de sociale behoeften kan de gemeente invulling geven aan het contact met startende ondernemers.

In de tabel zijn de sociale behoeften in willekeurige volgorde benoemd. De praktische behoeften zijn genummerd van 1 tot 7. Dit is de volgorde van frequentie in het onderzoek.

Tabel 1: Behoeften van startende ondernemers

Sociale behoeften	Praktische behoeften	
Snelheid	1 - Marketing	4 - Huisvesting
Duidelijkheid	2 - Administratieve aspecten	4 - Ondernemersplan
Vertrouwen/Betrokkenheid	3 - Financierings- mogelijkheden	7 - Klankbord
Zichtbaarheid/Bereikbaarheid	4 - Netwerken	7 - Vergunningen/ Bestemmingsplannen

Belang startend ondernemerschap

Het belang van startend ondernemerschap voor gemeente Overbetuwe zit in de groeiende economische ontwikkeling. Startend ondernemerschap vergroot de leefbaarheid in de dorpen door bijvoorbeeld sponsoring van evenementen of sportclubs. Het brengt werkgelegenheid en vergroot de economische activiteit in de gemeente.

Het belang van startend ondernemerschap gaat niet uit van het principe 'des te meer bedrijven, des te beter'. Wanneer startende ondernemers zich ontwikkelen en doorgroeien komen de genoemde belangen nadrukkelijker naar voren.

Rol overheid/gemeente binnen het vestigingsklimaat

Vestigingsklimaat

Een definitie van het begrip vestigingsklimaat is (Bron: Aztema, 2002):

“Het vestigingsklimaat is het geheel van factoren die zich buiten de invloed van de onderneming bevinden, maar die wel het resultaat van die onderneming beïnvloeden.”

11 factoren komen bij een gemeentelijk vestigingsklimaat naar voren (tabel 2).

Tabel 2: factoren van gemeentelijke vestigingsklimaat

11 factoren van een gemeentelijk vestigingsklimaat	
Demografische ligging	Innovatie
Infrastructuur	Economie (Klant en inkomen)
Leefbaarheid	Ondersteunende partijen/mogelijkheden
Regels van de overheid	Kennis
Communicatie met lagere overheid	Huisvesting
Gemeentelijke faciliteiten	

Het onderzoek geeft inzicht in de wijze waarop de overheid het vestigingsklimaat kan inrichten en welke overwegingen hieraan ten grondslag liggen. Als gemeente is niet elke factor makkelijk te beïnvloeden, zoals demografische ligging. Wel kan de gemeente door stimulering, facilitering en drempelverlagende activiteiten de ondernemers positieve kansen bieden.

Veranderende rol overheid/gemeente

Het onderzoek richtte in eerste instantie puur op faciliteiten en voorzieningen voor startende ondernemers. Gaandeweg bleek de rol die de overheid neemt leidend bij de keuze voor faciliteiten. Een toelichting op de veranderende rol en de wijze van toepassing volgt hieronder.

Introductie

De rol van de overheid is aan het veranderen. Concreet voorbeeld is gevonden in de nota ‘Doe-Democratie’ (2013) van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). De nota stelt dat de laatste jaren meer centrale aandacht bestaat voor burgerinitiatieven en ideeën van burgers. Belangrijke constatering is dat in de oude situatie de meeste burgerinitiatieven tot stand komen zonder bemoeienis van de overheid. Wanneer bemoeienis niet nodig is moet de overheid hiertoe ook niet overgaan, schrijft de nota ‘Doe-Democratie’. Het onderzoek toont dat de ontwikkeling van meer ‘loslaten’ begint bij de overheid in Den Haag. Zij leggen steeds vaker onderwerpen en verantwoordelijkheden bij lagere overheden en gemeenten.

Van de ‘oude’ naar de ‘nieuwe’ rol

De oude rol ging uit van burgerparticipatie. Het initiatief lag bij de overheid. Beleid en logica van de gemeente waren leidend bij beslissingen. De focus lag in de oude situatie meer op de korte termijn en het individu.

De veranderende rol leidt tot de verschuiving van het perspectief naar overheidsparticipatie. De focus verandert naar de toekomst en is gericht op het collectief. Burgerinitiatieven zijn het uitgangspunt in plaats van overheidsinitiatief. Kenmerkend voor de nieuwe rol is de Omgevingswet. De Omgevingswet verkleint en versimpelt 26 wetten naar 1 wet. De wet treedt naar verwachting in 2021 in werking. De wet verplicht de overheid tot een meer flexibele houding. Het meedenken van de overheid verandert met de Omgevingswet van ‘Nee, tenzij’ naar ‘Ja, mits’.

Aan de ene kant moet de overheid meer loslaten. Anderzijds is een faciliterende en stimulerende rol bij goede initiatieven ter verbetering van de samenleving wenselijk.

Tabel 3: verandering van de rol

De oude rol		De nieuwe rol
Burgerparticipatie	➔	Overheidsparticipatie
Van reguleren omlaag	➔	Van loslaten omhoog
Korte termijn	➔	Toekomst
Individu	➔	Collectief
Gemeentelijke logica	➔	Burgerlogica
Top-Down	➔	Bottom-Up
'Nee, tenzij'	➔	'Ja, mits'
Zorgen dat	➔	Zorgen voor

Toepassen van de nieuwe rol

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) noemt in de nota Doe-Democratie de overheidsparticipatietrap. In het veranderde perspectief is de vraag in welke rol de overheid kan participeren. De overheidsparticipatietrap laat 5 mogelijke rollen zien. Volgens de ROB is er geen ideale of beste rol voor de overheid. Wel wordt in de nota 'Loslaten in Vertrouwen' gesteld dat de vitaliteit van de samenleving meer ruimte krijgt bij een rol zo laag mogelijk op de overheidsparticipatietrap. In de nieuwe rol is een zo laag mogelijke rol wenselijk.

Toelichting rollen:

1. **Loslaten** – Inhoudelijk noch in het proces enige bemoeienis.
2. **Faciliteren** - Initiatief van elders en gemeente ziet belang om dat mogelijk te maken.
3. **Stimuleren** – Overheid zoekt naar mogelijkheden om andere in beweging te krijgen.
4. **Regisseren** – Ook andere partijen hebben een rol, overheid hecht wel waarde aan regie.
5. **Reguleren** - Regulering door wet- en regelgeving.

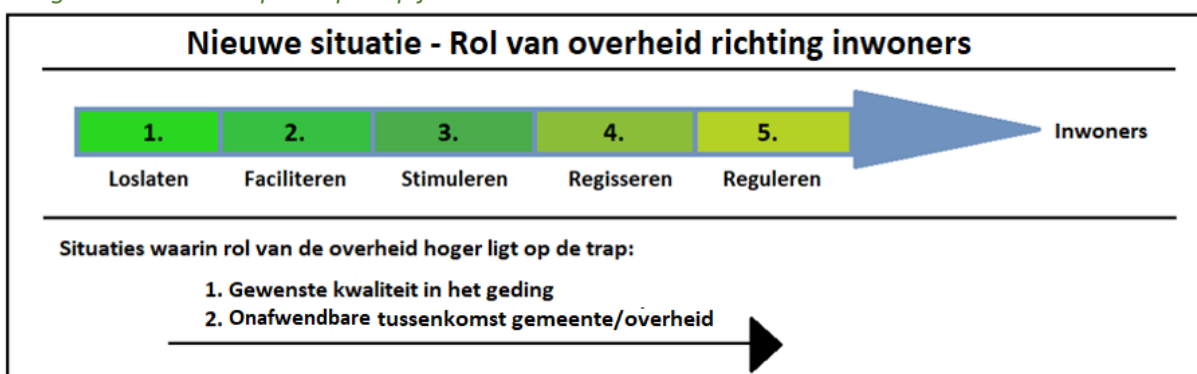
Het is niet zo dat de overheid één van de rollen kwijtraakt. De verandering zit in het uitgangspunt. In de oude rol was het uitgangspunt: van reguleren omlaag. De nieuwe rol draait dit uitgangspunt naar: van loslaten omhoog. Er zijn 2 situaties onderscheiden waarin een rol hoger op de overheidsparticipatietrap passend is:

1. Gewenste kwaliteit is in het geding.
Wanneer aspecten in de samenleving een onwenselijke kwaliteit hebben of dreigen te krijgen, is een hogere mate van overheidsparticipatie gepast.
2. Onafwendbare tussenkomst gemeente/overheid.
Wanneer tussenkomst van overheid onafwendbaar blijkt, is een hogere mate van overheidsparticipatie passend. Een voorbeeld is afstemming over bestemmingsplannen en vergunningsverlening.

Overheidsparticipatiepijl

Richting ondernemers blijkt een zo laag mogelijke rol op de overheidsparticipatietrap passend in de nieuwe rol. Samengevoegd leiden de constatering tot de overheidsparticipatiepijl. Deze geeft aan wat de volgorde van rolinvulling is en welke situaties zorgen voor een passende verschuiving naar een rol hoger op de trap. Afweging voor het kiezen van de juiste rol kan middels de pijl worden gedaan.

Figuur 2: Overheidsparticipatiepijl

Huidige invulling gemeente Overbetuwe

Gemeente Overbetuwe heeft een 9-tal faciliteiten die betrekking hebben op startende ondernemers. Hiervan zijn er 2 specifiek gericht op startende ondernemers: de startersbrief en de ondernemersschool. Huidige faciliteiten met de huidige rolinvulling zijn hieronder kort benoemd.

Accountmanager bedrijven – Rol: Faciliteren/Stimuleren

Aanspreekpunt in de gemeente voor (startende) ondernemers. Bereikbaar via contactgegevens op de website. Reacties van lokale ondernemersverenigingen zijn positief over de huidige situatie. Op dit moment heeft de accountmanager krapte in zijn agenda en kan hierdoor in reactieve en proactieve taken moeilijker voorzien. Komt in contact met startende ondernemers. De accountmanager voorziet binnen zijn rol in afstemming tussen ondernemers, ambtenaren, college van B&W en de raad.

Bedrijvenloket – Rol: Faciliteren/Stimuleren

Dit is de plek waar ondernemers naartoe kunnen met hun vragen. Het loket bestaat uit een medewerker bedrijvenloket en de accountmanager bedrijven. Beide zijn met contactgegevens genoemd op de website. Vragen die binnenkomen in het bedrijvenloket vinden regelmatig hun antwoord via doorverwijzing naar een gemeentelijke specialist.

Netwerkgelegenheden/Bijeenkomsten – Rol: Regisseren

Jaarlijks biedt gemeente Overbetuwe diverse gelegenheden en bijeenkomsten. Een aantal bijeenkomsten wekken een laag animo. Dit leidde in 2019 tot annulering van ten minste 6 bijeenkomsten. Specifieke netwerkgelegenheden of bijeenkomsten voor startende ondernemers worden niet geboden.

Huisvesting – Rol: Reguleren/Faciliteren

In vergelijking met andere gemeenten biedt gemeente Overbetuwe bovengemiddelde mogelijkheden voor bedrijfsuitoefening aan huis in bestemmingsplannen. Hierbij gaat het over procentueel gebruik van het woonoppervlak en het maximale aantal vierkante meters. Hierbij wordt gebruikgemaakt van een vergunningsverplichting waarbij leges tot enkele honderden euro's komen kijken. Aanspreekpunt voor vragen over kavels en huisvesting is de accountmanager.

Nieuws- en evenementenagenda – Rol: Stimuleren

Biedt inzicht in relevante onderwerpen en bijeenkomsten voor ondernemers.

Startersbrief – Rol: Stimuleren

Een brief om de starter in gemeente Overbetuwe welkom te heten namens de burgemeester en accountmanager bedrijven. Daarnaast worden in de brief diverse doorverwijzingen gedaan. Bijvoorbeeld naar de accountmanager en het omgevingsloket.

Ondernemersschool – Rol: Regisseren

In september 2019 is voor het eerst gestart met de ondernemersschool. 9 deelnemers zijn hierin begeleid bij het opstellen van een ondernemersplan. Dit resulteerde in een pitchavond op 12 november 2019. Alle deelnemers bleken progressie te hebben geboekt. De kwaliteit van de ondernemersplannen bleek niet altijd levensvatbaar.

Omgevingsloket – Rol: Reguleren

Dit is de plek waar ondernemers en inwoners hun vragen over vergunningen kunnen stellen. De vragen zijn in te delen van informatieve vragen naar daadwerkelijke vergunningsaanvragen.

Website – doorverwijzing naar sites – Rol: Faciliteren

Via de website verwijst gemeente Overbetuwe op de pagina ‘nuttige links voor ondernemers’ naar 16 sites. De toelichting bij iedere site geeft een beperkt beeld van de informatie die er te vinden is. Daarnaast is de doorverwijzing indirect. Hiervoor dient eerst via de zoekbalk gezocht te worden.

Landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen

Na het bekijken van de verandering van rol van de overheid en de invulling van gemeente Overbetuwe is het interessant om te kijken welke ontwikkelingen, faciliteiten en voorzieningen er zijn op landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Landelijk

Landelijk bestaan diverse initiatieven ter ondersteuning van startende ondernemers. Hierbij komen commerciële partijen, als banken en kredietverstrekkers, en publieke partijen, als Ondernemersplein.nl en de Kamer van Koophandel (KvK) naar voren. Ondernemersplein.nl is een website met als doel het beantwoorden van (alle) ondernemersvragen, georganiseerd door de Rijksdienst voor Ondernemerschapschap (RVO) en de KvK. Los van 'netwerken' en 'klankbord', biedt de site antwoorden voor de praktische behoeften van startende ondernemers. De site wordt veel gebruikt door andere gemeenten. Op Ondernemersplein.nl wordt melding gemaakt van het vervangen van de vergunningsverplichting bij bedrijfsuitoefening aan huis door een meldingsplicht. De ondernemer bespaart hierdoor leges en het is gezien het loslaten van de regulerende rol passend in de veranderende rol van de overheid. Banken en kredietverstrekkers organiseren bijeenkomsten over vragen van startende ondernemers. Via sprekers en informatie-stands worden thema's over ondernemerschap en financiering besproken.

Regionaal

Tijdens de Dag van Gelderland (6 november 2019) laat de provincie Gelderland zien dat zij een verandering doormaakt passend bij de nieuwe rol. Zij gelooft niet meer in het doordrukken van Top-Down initiatieven, maar in het stimuleren van de ontwikkeling van goede Bottom-Up initiatieven. Een andere regionale ontwikkeling is gevonden bij bezoek aan gemeenten. Als voorsortering op de Omgevingswet en om beter te voorzien in de behoeften van startende ondernemers is een directe bereikbaarheid gecreëerd met een specialist omtrent vergunningen en bestemmingsplannen. Vragen die niet direct lijken te passen binnen de geldende bestemmingsplannen kunnen met de zogeheten ruimteadviseur worden besproken. Uitgangspunten zijn 'Ja, mits' en flexibel meedenken met het initiatief.

Lokaal

Tijdens bezoek aan diverse gemeenten blijkt dat netwerkgelegenheden en bijeenkomsten steeds vaker vanuit een faciliterende rol worden georganiseerd. Aanleiding zijn slechte animo en behoeften van het ondernemerschap. Gemeenten nemen steeds vaker de rol van 'partner'. Als partner faciliteert de gemeente de locatie en benodigde financiële middelen. Inhoudelijke invulling van de avond komt voor rekening van de partner. Daarnaast verliezen de bijeenkomsten steeds meer hun plenaire karakter. Steeds meer wordt gebruikgemaakt van informatie-stands over verschillende onderwerpen. Hiermee is de startende ondernemer sneller bij zijn vraag geholpen. Resultaat is dat de opkomst en waardering voor de bijeenkomsten verbetert.

Diverse gemeenten in de omgeving van gemeente Overbetuwe maken gebruik van Ondernemersplein.nl als platform voor doorverwijzing. Vanwege de gratis mogelijkheid en het brede aanbod van kennis voor de ondernemer is de verwijzing naar de site veel gebruikt.

Lingewaard is de enige andere gemeente in de omgeving die een Ondernemersschool organiseert. Ook hier is de kwaliteit van de ondernemersplannen niet overtuigend.

Gemeenten met een goede beoordeling voor startersdienstverlening hebben geen accountmanager specifiek voor startende ondernemers. Reden is dat de ondernemer in de markt genoeg mogelijkheden heeft voor beantwoording van zijn praktische behoeften. De gemeente is niet de eerste plek waar met deze vragen wordt aangeklopt.

Bewust of onbewust; gemeenten pakken steeds vaker een rol lager op de overheidsparticipatietrap. Dit leidt tot betere voorziening in de behoeften van startende ondernemers.

Conclusie

Centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek is:

Op welke wijze kan de gemeente Overbetuwe het vestigingsklimaat in de gemeente Overbetuwe voor startende ondernemers aantrekkelijker maken?

Wanneer gemeente Overbetuwe bewust kiest voor een passende rol kan het nog beter voorzien in de behoeften van startende ondernemers. Deze constatering kent een viertal aspecten. Deze zijn hieronder per aspect toegelicht.

De rol verandert

De rol van de overheid verandert. De ideale rol ligt zo laag mogelijk op de overheidsparticipatietrap. Het vroegere uitgangspunt was reguleren. Tegenwoordig is het uitgangspunt op een zo laag mogelijke positie op de overheidsparticipatietrap gericht. Toch raakt de overheid rollen hoger op de overheidsparticipatietrap niet kwijt. Deze blijven passend wanneer kwaliteit in het geding komt of overheidsparticipatie onafwendbaar is. In de nieuwe rol verschuift het perspectief in de relatie tussen overheid en burger van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. Kenmerken van de nieuwe rol zijn meedenken, flexibel omgaan met burgerinitiatieven en passend participeren naar behoefte van de samenleving.

Startend ondernemerschap ontwikkelt en is belangrijk

Evenals de rol van de overheid blijft het startend ondernemerschap zich ontwikkelen. Zowel landelijk, regionaal als lokaal. Het belang van startend ondernemerschap zit vooral in de economische impulsen aan werkgelegenheid en de bruto toegevoegde waarde. Daarnaast vergroot ondernemerschap de leefbaarheid in de dorpskernen.

Overbetuwe: van goed naar beter

Gemeente Overbetuwe handelt bij faciliteiten voor startende ondernemers niet bewust vanuit de nieuwe, veranderende rol. Bij een aantal faciliteiten hanteert gemeente Overbetuwe een rol die niet passend is binnen de nieuwe rol. Resultaat is dat de startende ondernemer niet optimaal in zijn behoeften is voorzien. Daarnaast voorziet gemeente Overbetuwe in faciliteiten die niet passen in de nieuwe rol, maar wel tijd en geld kosten. Hierbij ligt de focus niet binnen de uitgangspunten van de nieuwe rol.

Ondanks de verbetermogelijkheden kan de situatie rondom ondernemers en de gemeente Overbetuwe als 'goed' worden beschouwd. Voorbeelden zijn de positieve kritieken over contact met de accountmanager bedrijven en de uitkomsten van het MKB-vriendelijkste onderzoek van LexNova en MKB Nederland. Verbeteringen leiden dan ook tot een verandering van 'goed' naar 'beter'.

Verbetermogelijkheden

Onderzoek wijst uit dat diverse mogelijkheden bestaan om vanuit een passende rol het huidige aanbod faciliteiten te optimaliseren. Optimalisering is mogelijk door bewuste keuze voor een passende rol en leidt tot een betere ervaring voor de startende ondernemer.

Een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor startende ondernemers kan gerealiseerd worden wanneer bewust de passende rol wordt gekozen richting startende ondernemers. De passende rol ligt idealiter zo laag mogelijk qua overheidsparticipatie. Praktische toepasbaarheid bij verbetering van de rolinvulling is gevonden bij faciliteiten over netwerkgelegenheden/bijeenkomsten, vergunningsaanvragen, bestemmingsplannen, de ondernemersschool en doorverwijzing naar relevante sites.

Aanbevelingen

De conclusies leiden tot het volgende advies aan gemeente Overbetuwe.

Advies 1: Neem bewust een passende rol bij faciliteiten voor startende ondernemers

Ondersteund door	Toelichting
Literatuuronderzoek	- Veranderende rol
Nota's van Raad van Openbaar Bestuur	- Nota 'Doe-Democratie' - Nota 'Loslaten in vertrouwen'
Kwantitatief onderzoek	<u>Veranderende verhouding gemeente/inwoners:</u> - 5 van de 6 gemeenten*: herkennen veranderende rol - 3 van de 6 gemeenten*: positieve resultaten bewuste toepassing veranderende rol - 14 van de 18 geïnterviewde: noemden kenmerken van veranderende rol <u>Gemeente Overbetuwe</u> - Kans: 'goed' naar 'beter' - Huidige situatie: geen bewuste invulling van nieuwe rol - Sluit aan bij behoeften startende ondernemers
*Bezocht of geïnterviewd in het onderzoek	

Het onderzoek leidt tot het advies bewust een passende rol te nemen bij faciliteiten voor startende ondernemers. Op dit moment wordt hier niet bewust een keuze voor gemaakt. Dit leidt tot een te hoge rol bij een aantal faciliteiten. Bewuste keuze voor de nieuwe rol leidt tot een passendere plek in de samenleving voor gemeente Overbetuwe. Daarnaast wordt beter in de behoeften van startende ondernemers voorzien.

Afweging voor de nieuwe rol ontstaat door gebruik van de overheidsparticipatiepijl (figuur 2). De pijl omschrijft twee situaties waarin een rol hoger op de overheidsparticipatietrap passend is:

1. De gewenste kwaliteit is in het geding.
2. Onafwendbare participatie gemeente/overheid.

De nieuwe rol kent een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten geven bij afwegingen over faciliteiten voor startende ondernemers richting in het maken van een passende keuze. Deel van het advies is om bij de keuze voor faciliteiten bewust en actief gebruik te maken van de uitgangspunten.

Tabel 4: Uitgangspunten van de nieuwe rol

Uitgangspunten in de nieuwe rol			
Overheidsparticipatie	Ondernemerslogica	Toekomst	Collectief
Rol: Van loslaten omhoog	Bottom-Up	Zorgen voor	'Ja, mits'

Deeladviezen

De gevonden verbetermogelijkheden bij de huidige faciliteiten leiden tot 5 deeladviezen:

- 1A. Maak ruimte voor een direct bereikbaar contactpersoon voor ondernemers voor bestemmingsplan- en vergunningsvragen.
- 1B. Onderzoek de noodzaak van vergunningsaanvraag bedrijf aan huis.
- 1C. Neem bij faciliteiten over praktische behoeften, zoals de ondernemersschool, geen dominante rol
- 1D. Neem bij netwerkgelegenheden en bijeenkomsten een faciliterende rol.
- 1E. Verwijs gericht en direct door naar websites over praktische behoeften.

De deeladviezen mogen worden gezien als de implementatie van advies 1.

Deeladvies 1A: Maak ruimte voor een direct bereikbaar contactpersoon voor ondernemers voor bestemmingsplan- en vergunningsvragen

Rolverandering	Nee - Reguleren
Voldoet beter aan behoeften:	
Sociale behoeften: - Snelheid - Duidelijkheid - Zichtbaarheid/Bereikbaarheid - Vertrouwen/Betrokkenheid	Praktische behoeften: - Huisvesting - Vergunningen/Bestemmingsplannen

Direct en snel contact over vergunningen en bestemmingsplannen voorziet in de behoeften van startende ondernemers. Op deze wijze wordt de startende ondernemer direct en snel geïnformeerd en kan de accountmanager zich nog meer richten op de contacten in het bedrijfsleven. Daarnaast kunnen ondernemers sneller worden voorzien in inhoudelijke antwoorden dan door de accountmanager. De contactpersoon past bij de veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt en de doelstelling in het coalitieprogramma:

“Wij willen dat Overbetuwe één van de Ondernemer vriendelijkste gemeenten van Nederland is. Dat willen we bereiken door versterking van de functie van bedrijvencontactfunctionaris...”

Periodiek overleg tussen alle contactpersonen voor ondernemers moet zorgen voor het behouden van het overzicht over het ondernemerschap voor de accountmanager.

Deeladvies 1B: Onderzoek de noodzaak van vergunningsaanvraag bedrijf aan huis

Rolverandering	Ja – Reguleren → Regisseren/Stimuleren
Voldoet beter aan behoeften:	
Sociale behoeften: - Snelheid - Duidelijkheid	Praktische behoeften: - Huisvesting - Vergunningen/Bestemmingsplannen

Gemeente Overbetuwe biedt bij bedrijfsuitoefening aan huis relatief ruime mogelijkheden. Toch pakt het een regulerende rol door vergunningsverplichting. Dit kost de aanvrager honderden euro's aan leges. Meldingsplicht is een optie die aansluit op de nieuwe rol en gemeente Overbetuwe kan hierdoor een regisserende rol nemen. Voor een aantal dorpskernen wordt een nieuwe bestemmingsplan opgesteld, vergelijkbaar met het flexibel bestemmen in Zetten-Hemmen. De meldingsplicht is hierbij een genoemde optie. Wanneer blijkt dat de kwaliteit niet in het geding komt, is de meldingsplicht een verbetering voor de startende ondernemer én de rol van gemeente Overbetuwe. Dit deeladvies is passend bij het coalitieprogramma 2018-2022:

“Wij willen dat Overbetuwe één van de Ondernemer vriendelijkste gemeenten van Nederland is. Dat willen we bereiken door ‘.....’, door verminderen van administratieve lasten en door het schrappen van bepaalde vormen van leges (principe “klein gebaar, groot plezier” zoals de kleine terrasvergunning).”

Deeladvies 1C: Neem bij faciliteiten over praktische behoeften, zoals de ondernemersschool, geen dominante rol

Rolverandering	Ja – Regisseren → Loslaten
Voldoet beter aan behoeften:	
Sociale behoeften: - Duidelijkheid - Snelheid	Praktische behoeften: N.v.t.

Uit het onderzoek blijken geen zorgwekkende situaties omtrent startend ondernemerschap in gemeente Overbetuwe. De ontwikkeling van startend ondernemerschap is positief. Bij bijvoorbeeld de organisatie van de ondernemersschool is de rolinvulling van de gemeente Overbetuwe regisseren. Een regisserende rol is richting praktische behoeften niet passend, omdat kwaliteit niet in het geding is. De gemeente kan faciliterend optreden door de praktische behoeften via doorverwijzing inzichtelijk te maken. Daarnaast bestaan voldoende mogelijkheden in de markt om op dezelfde vragen antwoorden te krijgen als tijdens de ondernemersschool.

Deeladvies 1D: Neem bij netwerkgelegenheden en bijeenkomsten een faciliterende rol

Rolverandering	Ja – Regisseren → Faciliteren
Voldoet beter aan behoeften:	
Sociale behoeften: - Snelheid - Duidelijkheid - Vertrouwen/Betrokkenheid - Zichtbaarheid/Bereikbaarheid	Praktische behoeften: - Afhankelijk van thema of onderwerp van netwerkgelegenheid/bijeenkomst

Gemeente Overbetuwe moet een faciliterende rol nemen bij netwerkgelegenheden en bijeenkomsten. Om slechte opkomst tegen te gaan dient een rol lager op de overheidsparticipatietrap te worden genomen. Ervaringen in andere gemeenten laten zien dat een rol als partner of facilitator meer animo creëert. Daarnaast voorziet de geadviseerde invulling beter in de behoeften van startende ondernemers. In het verlengde dienen informatiebijeenkomsten en voorlichtingen minder plenaire sessies te krijgen. Het onderzoek laat zien dat individuele informatie-stands beter aansluiten bij de behoeften van het ondernemerschap. Gemeente Overbetuwe moet zelf geen bijeenkomsten voor startende ondernemers organiseren, maar voor dergelijke bijeenkomsten op zoek gaan naar partners passend bij de praktische behoeften van ondernemers.

Deeladvies 1E: Verwijs gericht en direct door naar websites over praktische behoeften

Rolverandering	Nee
Voldoet beter aan behoeften:	
Sociale behoeften: - Duidelijkheid - Snelheid - Zichtbaarheid/Bereikbaarheid - Vertrouwen/Betrokkenheid	Praktische behoeften: - Marketing - Administratieve aspecten - Financieringsmogelijkheden - Ondernemersplan - Huisvesting - Vergunningen/Bestemmingsplannen

De startende ondernemer is beter in zijn behoeften voorzien door een makkelijker vindbaar en specifieker toegelicht overzicht van bruikbare websites. De huidige lijst is slecht vindbaar en biedt een onduidelijk beeld. Geadviseerd wordt om Ondernemersplein.nl via de website direct zichtbaar te maken als bron voor praktische behoeften. Hierdoor neemt gemeente Overbetuwe via faciliteren en stimuleren een passende rol zonder zelf inhoudelijk te participeren.